

№ 193.

Kalendarzyk tygodniowy.

Plac św. Ludwika Kr.
Sob. św. Ireneusza.
Niedz. Rełk. św. Kazim.
Pon. św. Augustyna.
Wt. Sełec. gł. św. Jana.
Sr. NMP Jasnogórskiej.
Czw. św. Rajmunda W.

Wschód słońca godz. 5 m. 01
Zachód słońca godz. 7 m. 02
Dług. dnia godz. 14 m. 01
Ubyło dnia g. 2 m. 44

Cena prenumeraty:
W ŁODZI:

Rocznie rb. 6 k.
Półrocznie " 3 " -
Kwartalnie " 1 " 50
Miesięczn. " - " 50
Odnoszące 10 k. m.
Egz. południowy 3 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 7 kop. 40
Półrocznie " 3 " 70

ZAGRANICĄ:

Miesięcznie " 1 " 10

Redakcja

w Łodzi,

ul. Przejazd № 8.

Nr. telefonu 593.

ROZWIÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany

Piątek, dnia 25 sierpnia 1911 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Krucza № 23; w Pabianicach u p. Teodora Minke; w Zgierzu, w aptece p. Patka.

CENA OGŁOSZEN: „Nadesłane“ przed tekstem 50 kop. za wiersz pet. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1/2 kop.). Najmniejsze ogłoszenie 20 kop. Reklamy i Nekrologi po 20 kop. za wiersz petiowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. ARTYKUŁY bez oznaczenia honorarium Redakcyja uważa za bezpłatne; rękopisów drobnych nie zwraca.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 3 — 4-ej po południu.

Tow. Wyższych Kursów Handlowych, Koszykowa № 9, na Kursach Handlowych A. ZIELIŃSKIEGO zaczynają się dnia 1-go Września o godzinie 9-ej rano. Wykłady zaś rozpoczną się dnia 11-go Września. 2789

Z początkiem roku szkolnego otwarte będzie w Łodzi

Gimnazjum męskie z prawami szkół rządowych

B. BRAUNA.

Podania przyjmuje się w tymczasowej kancelaryi, ulica Nawrot Nr. 13, I-sze piętro z frontu, (mieszkanie p. W. Neumana) codziennie od 10-ej do 2-ej i od 4-ej do 6-ej. Opłata szkolna od mniej zamożnych uczniów półrocznie: w klasie wstępnej (niższej) rbl. 30. w klasie wstępnej wyższej rbl. 40. I-ej i II-ej rbl. 50, III-ej i IV-ej rbl. 60.— Termin egzaminów będzie ogłoszony w swoim czasie. 2735

Wyścigi konne w Piotrkowie

odbędą się w Niedzielę 27 Sierpnia, we Wtorek 29 Sierpnia, w Czwartek 31 Sierpnia i w Niedzielę 3 Września, początek wyścigów o godz. 3-ej po południu. 2791

Konkursa hippiczne w Piątek 1-go Września, początek o godz. 2 i pół po poł.

Egzaminy w 4-o klasowej szkole realnej z prawami realnych szkół rządowych dla uczniów w Zduńskiej Woli rozpoczną się 25 sierpnia, a w nowo utworzonym progimnazjum żeńskim ze wszystkimi prawami progimnazjum rządowych 28 sierpnia. Dla uczniów i uczenie łacina. A. i E. RADOMSCY: 2609

Bank

Handlowy w Łodzi

ma zaszczyt zawiadomić, że termin drugiej wpłaty na nowe akcje (V emisji)—po rb. 100 na akcje—upływa z dniem 30 sierpnia r. b. Wpłaty przyjmują: Bank Handlowy w Łodzi i jego oddziały: w Warszawie, Lublinie, Radomiu i Kielcach, Woźniański-Kamski Bank Handlowy w Petersburgu oraz „Mitteldeutsche Creditbank“ w Berlinie. 2667

Kwestya wschodu niemieckiego.

„Dziennik Poznański“ podaje w numerach z dnia 23 i 30 lipca i 6 sierpnia streszczenie

artykułów „Frankfurter Zeitung“ pod tyt „Das Problem des deutschen Ostens“, w których autor, nie wymieniający swego nazwiska, stara się na podstawie własnych spostrzeżeń rozwiązać zawikłany problemat wschodu niemieckiego. Poniżej podajemy streszczenie tych artykułów.

„Dla przybywającego z zachodu, wschód niemiecki rozpoczyna się na szlaskim dworcu w Berlinie. Napisy na wagonach: Eydkun, Mysłowice, Katowice, oznaczają zbliżanie się granicy rosyjskiej. Różnica pomiędzy zachodem a wschodem objawia się już w akcencie podróżujących; inni tu ludzie, inny kraj.

W tem leży ogromna różnica ludzi na wschodzie i zachodzie, — pisze dalej autor — że zachód jest demokratyczny, wschód — nie tyle arystokratyczny, ile rozdzielony na klasy, kasty i klikki. Podczas gdy na zachodzie panują poglądy, oparte na zasadach prawdziwie demokratycznych, jako naturalnej podstawie życia, na wschodzie brak w tym kierunku najprymitywniejszego warunku: uszanowania człowieka, jako człowieka, brak, jak powiedział profesor Hernack na ewangelicko-społecznym kongresie w Gdańsku, poczucia godności ludzkiej. Ludność w zależności swej bije czołem przed wszelkimi zewnętrznymi oznakami władzy i majątku, nie zaś przed ich przedstawicielami. Tę czolobitość przed kapeluszem, zatkanym na żerdzi, napotyka się we wszystkich klasach ludności, tylko że co w niższych sferach jest wielkim złem społecznym, to przybiera u sfer wyższych cechy śmieszności. Ludzie żyją jakby według zasad ceremoniału dworskiego; każdy oddaje innemu żony pokłon przed przełożonym, lecz biada, jeżeli niższy rangą od niego nie odda mu tego, co mu się należy. Życie towarzyskie rozdrabnia się w ciasnych kółkach; kawalerya nie obcuje z piechotą, ani sędzia zie-

miański z sędzią okręgowym, ani urzędnik z kupcem, ani chrześcijanin z żydem. Jest to brak godności wewnętrznej, pokryty zewnętrznymi oznakami kultury.

Streszczając pokrótce zarządzenia rządu pruskiego względem ludności włościańskiej na wschodzie, autor konkluduje:

Naturalnym skutkiem tych zbrodni, popełnianych na ludności rolnej od roku 1816, jest fakt, że dzisiaj wielka własność ziemska (powyżej 100 hektarów) w Prusach wschodnich obejmuje 38,4 proc. całego obszaru ziemskiego, w Prusach zachodnich 36,8 proc., na Pomorzu 53,2 procent, w Poznańskim 46,0 proc., na Szlasku 37,1 proc. (w niektórych obwodach liczby te są znacznie wyższe i dochodzą aż do 74,1 proc., np. w obwodzie stralundzkim), podczas, gdy wielka własność ziemska np. w Hanowerze i w Hesji oraz w Nassawii obejmuje tylko 5,9%, w Nadrenii 3,5 proc. całego obszaru kraju.

W jaki sposób zdobyć ludzi dla Wschodu? — zastanawia się autor i w ten sposób podchodzi do rozpatrzenia kwestyi stosunków narodowościowych. Na stosunki te — zdaniem autora — zapatrują się rozmaicie trzy zasadnicze odłamy polityków niemieckich.

Pierwszy z nich powiada: W Niemczech i Prusach nie istnieje wogóle żadna kwestya narodowościowa „Sprawie illwość — to babskie gadanie, państwo ma władzę, a władza jest w naszych rękach.“

Skrajnie przeciwnie stanowisko zajmuje druga grupa, która właśnie w chępieniu się władzą upatruje główne źródło złego. Przedstawiciele tej grupy takie wywodzą skargi:

Z Polakami przecież taka łatwa sprawa; oni tak są wrażliwi na ordery i tytuły, na drobne grzeczności, które nic nie kosztują i nie można sobie wyobrazić narodu bardziej dobrodusznego i uległego.

Pomiędzy obydwiema wymienionymi grupami stoi trzecia, do której w Poznaniu należą także mężowie nawskrosz wolnomyślni i — co więcej — znaczy — wolno myślący. Powiadają oni: wobec dzisiejszego stanu rzeczy, odrębna polityka polska konieczną jest w interesie utrzymania państwa. Naturalnie, trzeba by zaprzestać polityki klucza szpilek (którą wogóle rozsądni ludzie potępiają, a która pomimo to ciągle jeszcze pewne sfery uprawiają, wywołując tem coraz większe rozdrażnienie), jak również przestać bronić ogromnych błędów przeszłości. Lecz z drugiej strony nie uchodzi, by państwo bezzwinnie założyło ręce.

Wszyscy przyznają, że źle się przedstawia położenie osiadłych w Księstwie Niemców, czy to na wsi, czy w miastach. Skarżą się na właścicieli wielkiej własności, wśród których mało jest rodowej szlachty, a więcej dawniejszych inspektorów lub ludzi, dla których własność ziemska

Brykiety

z węgla kamiennego.

Sprzedż **na wagę** wyłącznie: Przejazd 80a.

Sprzedż **na sztuki**: Przejazd 21 i we wszystkich sklepach spożywczych i t. p.

PODPAŁKI sosnowe w pęczkach po **6 kop.**

Składy węgla i drzewa p. f. „DRZEWO”

Przejazd 21 i 80a. — Tel. 17-09 i 28-60.

2797

Zatwierdzone przez Ministerium Handlu i Przemysłu

Kursy buchalteryjne i języków nowożytnych

J. Mantinbanda w Łodzi,

ulica Cegielniana № 47, (róg Wschodniej).

Wykłady rozpoczną się 1-go Września o godzinie 8-ej wieczorem.—Zapisy przyjmuje Kancelarya kursów codziennie od 7-ej do 9-ej wieczorem.

2713

Zarząd Pabianickich

7-10 klasowych

męskiej i żeńskiej Szkół Handlowych

niniejszem podaje do wiadomości, że egzaminy wstępne do wszystkich klas **rozpoczną się dnia 28-go sierpnia**. Podania na imię Dyrektora przyjmuje kancelarya szkół codziennie od godz. **9-ej rano do 1-ej po poł.** 2727

Franciszek GLUGLA

Łódź, Południowa 28. Tel. 817

właściciel największej łódzkiej elektrycznej

Fabryki palenia kawy „TRYUMF”

poleca pp. kupcom, handlującym i cakiernikom znane ze swej dobroci palone kawy we wszelkich gatunkach i cenach.

Dla nerwowych i chorych na serce, nie wyłączając dzieci, polecam wyborne kawy bez kofeiny w oryginalnem własnem opakowaniu. — Chemiczne Laboratorium D-ra RUFRECHTA w Berlinie kontroluje zawartość kofeiny w kawach „TRYUMF”.

Kawy moje odznaczono na wystawie wszechświatowej w Rzymie najwyższą nagrodą „Grand Prix” i wielkim medalem złotym. Na wystawie rosyjskiej w Milerowie wielkim medalem złotym. 1521

Nowootworzona szkoła przygotowawcza ogólna

Maryi Macińskiej

przy ulicy Lubelskiej № 12

przyjmuje zapisy od dnia 5-go sierpnia w godzinach od 11 do 1 po poł. i od 5—7 wiecz. Lekcje rozpoczną się 20-go sierpnia. 2888

Dyrektor Powiatowski powrócił.

Przyjmuje lekcje fortepianowe u siebie i na mieście. N.-Zarzewska 13, II-ie piętro. 3180

Pielegniarki

Ul. Waclawa № 9 przy kościele św. Anny. № telefonu 2,89, dawniej Andrzeja 11 3168—33

Zakład powozowy

Bryczki nowe i używane Średnia 35. 3182

ATRAMENT

do pisania i do czernienia, najlepszy tylko

E. Glińskiego, Mikołajewska № 34. 2649

Ból głowy i migrenę

natychniast usuwa

„MIGRENO-NEVROSIN”

Bezwarunkowo pewny i nieszkodliwy roślinny środek.

Są już falsyfikaty.

Więć żądać w aptekach i skł. apt. proszków wyrabianych TYLKO W PŁOCKU i z podpisem wynalazcy A. Gąseckiego na każdym.

Proszek 10 kop. 2553

Zaginął wyżeł

ceter zółtej maści, wabi się Nero, łaskawy znalazca raczy odprowadzić go na ulicę Karola № 18. 3158

W 8-10 klasowym zakładzie naukowym żeńskim z kursem męskich gimnazyów filologicznych

Zofii Libiszowskiej

przy ul. Zawadzkiej № 37.

Kancelarya szkoły od dnia 22 sierpnia przyjmuje zapisy nowowstępujących uczenic do klas sześciu włącznie codziennie, z wyłączeniem świąt i niedziel, od godziny 10-ej rano do 5-ej po południu. 2839

Zarząd drogi żelaznej Fabr.-Łódzkiej

niniejszem podaje do powszechnej wiadomości, że na stacyi towarowej Łódź-Fabryczna w d 28 sierpnia n. st. 1911 roku, o godz. 10 rano na zasadzie artykułu 84 Ogólnej Ustawy rosyjskich dróg żelaznych, będą sprzedane z głośnej licytacji niewykupione przez odbiorców towary przybyłe za frachtami: Bejsogola L. R. 9749 ser ruski, wysyłający Mirwis dla Goldsteina, zaliczenie 70 rub 46 k., Toromberg R. Or. 131066 i 130622 oleje, Akcyjne T-wo Rygskiej Parowej Olejarni, dawniej Hartmana; Warszawa W. 420700 deski olszowe, wysyłający Lew, zaliczenie 58 rb; Warszawa W. 422000 woda owocowa, J. Langner, dla A. Drusse; Erywań Zak. 5689 konserwy brzoskwinowe, wysyłający Karybianc, zaliczenie 50 k.

W razie, gdyby licytacja w dniu wyżej oznaczonym do skutku nie doszła, to powtórna ostateczna sprzedaż odbędzie się na st. Łódź-Fabr., w dniu 29 sierpnia n. st. 1911 r. o godzinie 10 rano. 2787

7-0 kl. Szkoła Handlowa

z prawami szkół rządowych Łódzkiego Towarzystwa popierania średniego wykształcenia handlowego **DZIELNA № 50,**

Egzaminy poprawkowe do kl. I, II, III, IV i V, rozpoczną się 17/30 sierpnia. Egzaminy wstępne od klasy wstępnej do V, włącznie rozpoczną się 24 sierpnia (6 września). Podania przyjmuje kancelarya szkoły codziennie od 10 do 1-ej. 2505

Dyrektor E. FOELSCH.

Energiczny handlowiec

z praktyką buchalteryjną i biurową 10-letnią i korespondencyą **poszukuje** odpowiedniego zajęcia od godz. 4-ej po południu. Łaskawe oferty składać w „Rozwoju” pod „Praca”. 3162

4-klas. Szkoła Handlowa

Łódzkiego Towarzystwa szerzenia wiedzy handlowej ul. Długa № 45

zawiadamia, iż **egzamina poprawkowe i wstępne** rozpoczną się dnia 29 sierpnia. Lekcje dnia 2 września r. b.

Podania przyjmuje kancelarya Szkoły codziennie od godz. 10 do 12 w południe, prócz niedziel i świąt.

Inspektor **R. Tulin.**

W 7-mio klasowym zakładzie naukowym żeńskim z klasami przygotowawczymi

Janiny Tymienieckiej

Widzewska № 42

zapisy acenic, oraz egzaminy wstępne do wszystkich klas rozpoczęły się **dnia 22-go sierpnia** i trwać będą codziennie od godziny 9-ej do 2-ej po poł. i od 4-ej do 6-ej.

Lekcje w klasie wstępnej i 1-ej **22-go sierpnia**; w klasach wyższych **31-go sierpnia**. Dzieci przyjmują się od lat 6. 3062

Dr. Schoenaich

powrócił 3124

CHOROBY DZIECI. Piotrkowska 191. Telefonu 14-30.

D-r. Eugenia Kerer-Gerszuni

CHOROBY KOBIECE.

Przyjmuje od 3—6 p. p. W niedziele od 9—12 rano. 2567 Piotrkowska 121. Tel. 18-07.